

2. D. B. V. 1736 7/30 28.
**VINDICIAE
CARPZOVIANAE**

SIVE
SENTENTIAE ATQVE OPINIONES
B. BENEDICTI CARPZOVII
ILLVSTRIS QVONDAM ICTI SAXONICI
A DISSENSV MODERNORVM DOCTORVM VINDICATAE

QVARVM
SPECIMEN I.
AD DIEM IVNII ANNI c^ol^occc XXXVI.
IN ALMA WITTENBERGENSI

H. L. Q. C.
PVBLICAE CENSVRAE SVBIIICIENT

P R A E S E S
**FRIDER. BENEDICTVS
CARPZOVIVS**

IVR. VTR. DOCTOR ET ADVOCATVS SAXON. IMMATR.
ET RESPONDENS

IOANNES Gotthilff FETTERVS
RAVSCHA-GORLICIO LVSATVS.

WITTENBERGAE, PRELO HAKIANO.

FLORENTISSIMAE APVD LVSATOS
REIP. GORLICENSIS
PATRIBVS CONSCRIPTIS

VIRIS
MAGNIFICIS, EXCELLENTISSIMIS,
CONSULTISSIMIS ATQVE PRVDENTISSIMIS

DOMINIS
CONSULIBVS
SYNDICO
PRAETORI
SCABINIS
SENATORIBVS

GENTIS CUIQUE SVAE, ORNAMEN-
TIS PRAECIPVIS, SALVTIS PVBLICAE STATO-
RIBVS FELICISSIMIS, MV SARVM EVER-
GETIS OPTIMIS MAXIMIS,
PATRONIS SVIS ATQVE FAVORIBVS
INDVLGENTISSIMIS

PRIMITIAS HAS ACADEMICAS

IN GRATAE ERGA PATRIAM MENTIS SIGNVM
SVAEQVE ERGA STVDIORVM SVORVM PROMOTORES
PIETATIS MONVMENTVM

DAT DICAT DEDICAT

ET PRO

GORLICENSIS REIPVBLICAE

AETERNA FELICITATE

PATRVMQVE EIVS CONSCRIPTORVM
SINGVLORVM

VITA, FAMA, FORTVNAQVE PERENNI

ARDENTISSIMA VOTA NVNCVPAT

EXCELLENTISSIMORVM NO-
MINVM IPSORVM

DEVOTISSIMVS CVLTOR

IOANNES *Gotthilff* FETTERVS

RAVSCHA-GORLICIO LVSATVS.

PIOS MANES
B. BENEDICTI CARPZOVII
VENERANDI PROPATRI SVI
ÆTERNVM SALVERE JVBET
FRIDERICVS BENEDICTVS CARPZOVIVS.

Non ausus fuisset, Vos, o pii, mihi que Venerabiles Manes, ex sedibus, quæ Vos tenent beatissimos evocare, utque Orpheus quondam Eurydicen suam, a fortunatis campis Elysiis, quos per quatuordecim jam Lustra incolitis, recuperare: nisi cineres Vestros turbaverit temere quorundam iniquitas, quam reprimere, nisi Vobis advocatis in partes, haud sustineo. Adeste ergo, nec aspernamini inculpatam tutelam, quam, pro mea erga Vos religione, suscipio. Veneratur hucdum Vmbram Vestram Saxonia, & optimo cuique Seculi nostri Iureconsulto, nomen Vestrum ac memoria habetur inviolabilis. Sed nec desunt tamen, qui detrabere
A glo-

gloriæ Vestræ, sibi gloriæ ducunt, & maturum sententiarum Vestrarum, de eo, quo utimur, jure judicium evertere conantur. Hos vindicare, hos ulcisci annitar, & quod Vosmet Vobis ipsis amplius præstare haud valetis, defensionis auxilium, gratæ posteritatis nomine feram. Non lædam hic, Tuam, Beatissime CARPZOVI, verecundiam, & quæ Tibi in omni vita tam propria erat ac familiaris, animi modestiam, ut laudibus extollam infinita Tua in Iurisprudentiam Saxoniam merita; nec vero etiam in adversarios Tuos, alia, quam qua ipse utereris, si adhuc in vivis esses, æquanimitate utar; ut acerbitatem eorum lenitate vincam, & utrumque pietatis officium, affectu non minus sancto, quam sobrio atque moderato exequar. Ita Valet, Venerandi Manes! æternumque salvete. Dabam Wittebergæ, Mense Junio A. c. l. l. c. c. XXXVI.

CON-

CONTROVERSIA I.

*Legatum ad pias causas, ex sola scriptura, nisi duo
acceserint testes, non valet. CARPZOV. P. III.
Const. IV. def. 33. n. 8. seq. & Responsf. lib. VI. Resp. 33.*

PROBATIO 1.) quia absque duobus vel tribus testi-
bus, in quorum ore stat omne verbum, *Deur. XIX. 15.
Marth. XIX. 16. c. 10. X. de testam. dispositio testatoris pro-*
bari nequit.

2) quia, quod in testamentis militum, nec non parentum
inter liberos, per *l. 1. D. de testam. milit. pr. f. eod. Nov. 107.
c. 3. contra rationem juris receptum est, ut ex sola scriptu-
ra sine testibus subsistant, illud non est producendum ad
consequentiam. l. 14. D. de LL. & l. 162. de R. I. ANT. FA-
BER de Error. Pragmat. decad. 35. error. 7. n. 4. CARPZOV
l. c. def. 17. & 26.*

DISSENSVS SAM. STRYKII, de Cautel. Testam. c. 12.
§. 3. qui hanc in rem habet Responsum, ab illustri Fa-
cultate Juridica Halensi Mens. Maj. A. 1701. datum: & in
*not. ad BRVNNEM. Ius Eccles. lib. II. c. 12. §. 4.
WERNHERI Obs. for. P. I. obs. 21. & P. III. obs. 245. nec
non Supplem. ad P. I. obs. 21. item Supplem. nov. ad eand. ob-
serv. STRVVIISynt. Jur. Civ. Exerc. XXXII. rb. 23. ibique
MYLLERI; KLOCKII Consil. CII. n. 128. BRVN-
NEMANNI Cent. II. dec. 1. MANLII de ult. volunt.*
A 2. lib.

lib. 1. t. 12. n. 8. *KETLERI Decif. 33. RICHTERI Decif. 28. n. 15. seq. BERGERI lib. I. Resp. 224. & novissime GOD. LEONH. IÖCHERI in Disp de testam. ad pias causas sine testibus valido, Lips. 1732.*

- RATIO DVBITANDI 1.)** quod testes in legato ad pias causas non solemnitate, sed veritatis solum gratia adhibeantur; quodsi ergo aliunde de eo certo constat, & ex testatoris scriptura forte serua eius voluntas appareat, sola ea absque testibus probet. *STRVIVS l. c.*
- 2.) quod in *c. 4. X. de testam.* legatum, nudis etiam verbis Monasterio relictum, valere dicatur.
- 3.) quod per *c. 11. X. eod.* legatorum ad pias causas validitas inde iudicetur, si modo de ultima legantis voluntate constat.
- 4.) quod omni eiusmodi testamento clausula Codicillaris inesse praesumatur, vi cuius, si non valeat ut testamentum, in vim fideicommissi tamen subsistat. *MEVIVS P. VIII. dec. 5. n. 5. Et 6.*

- RATIO DECIDENDI 1.)** negari per *c. 11. X. de testam.* quod ultima voluntas ad pias causas, coram minori, quam duorum vel trium, testium numero celebrata valeat; unde porro consequitur, eos ibi in eandem solemnitate adhiberi debere, ad quam alias in omni testamento, septem vel quinque ad minimum, testes requiruntur.
- 2.) per *c. 4. X. de testam.* non excludi testes, sed eum esse huius cap. sensum, quod relictum Monasterio subsistat sine solemnitate, nudis verbis, i. e. non interveniente solenni scriptura vel testamento, sed satis habeatur, si legatum per testes probari queat. *PANORMIT. ad d. c. 4. X. de testam. n. 2.*
- 3.) in *c. 11. X. de testam.* validum quidem haberi Legatum ad pias causas, si modo de legantis voluntate constat; at non ideo quomocunque de ea constare debere, sed per duos ad minimum testes eam probandam esse.

4.) Si

4.) Si Legatum ad pias causas valere debeat, ut Codicillus, requisita etiam Codicilli eum habere debere, inter quæ præcipuum est, ut coram quinque testibus confectus fuerit, *l. fin. §. fin. C. de Codicill. Const. Imp. de A. 1512. rubr. Von Testamenten, §. Und sollen die Notarien, verf. in Codicillen.*

CONSENSVS FRANC. DE BARRY de Success. resp. & in test. lib. 1. t. 4. n. 17. MEVII ad lus Lubecens. P. II. tit. 1. art. 2. n. 59. FAC. THOMINGII. decis. 4. n. 4. & 5. HARTM. PISTORIS P. I. Qu. 2. n. 4. BESOLDI P. III. Consil. 94. n. 13. REYSNERI de testament. P. IV. c. 12. n. 12. PANSCHMANNI lib. II. qv. 8. n. 1. MERENDAE, lib. 4. Controv. 16. BERGERI in Oecon. Jur. lib. II. tit. 4. th. 9. not. 3. p. 362. Responsum Istorum Lipsiensium, pro nostra sententia datum M. Mart. 1718. habet WERNHERVS in Supplem. ad P. I. obs. 21. Porro consentiunt FINCKELTHAVSIUS Obs. 78. n. 26. seq. MENCKENIUS ad ff. lib. 29. t. 1. in f. ubi item Responsa F. I. L. Mens. Jul. 1707. et. M. Nov. 1701. data recenset. LEISERVS Medir. ad ff. Spec. 368. med. 4. ubi Responsum habet Helmstadiense M. Jul. 1717. SCHILTER Prax. Jur. Exerc. 38. th. u8. seq.

CONTROVERSIA. II.

Emitio Venditio judicialiter celebrata, ob læsionem ultra dimidium, rescindi nequit; nisi forte fraus atque dolus licitatoris intervenerit. CARPZOV Respons. lib. IV. Resp. I. lib. V. Resp. 54. & P. II. Const. 34. def. 13. item Process. tit. XXV. art. 4. n. 89. seq.

PROBATIO 1.) Clara est sententia *l. 1. C. de præd. decur.* Nihil erit post venditionem judicialem, quo venditor, "vel circumventum se insidiis, vel oppressum potentia"

„comparatoris, queri debeat: quandoquidem sub fide
 „Astorum, & de necessitate distrahentis, & de voluntate
 „patuerit comparantis &c. item *l. ult. C. si propt. publ. pen-*
 „*sit.* verbis: subhastatio perpetuam habeat emtionis fir-
 „mitatem.

- 2.) Publice interest, venditiones, quæ sub hasta fiunt, ex cau-
 sa læsionis non facile rescindi, nec fidem hastæ fiscalis con-
 velli, *l. 5. C. de fid. & jur. bast. fisc. l. 8. C. de remiss. pign. l. 7.*
f. 8. & l. 24. §. 1. D. de minor; non solum, quod ali-
 oquin futurum sit, ut difficulter reperiantur, qui ad e-
 jusmodi emtiones accedere velint, si nulla fisci de evicti-
 one existat obligatio, *l. 1. C. credit. evict. pign. non deb.* sed
 etiam, quia vix sciri possit, quodnam justum pretium sit,
 nisi illud, quod, publice facta venditione, reperitur, ju-
 stum habeatur.
- 3.) Confirmatio Magistratus, & judicis autoritas, quæ con-
 tractui accedit, otiosa esse non potest; sed omnino læsi-
 onis, atque fraudis & deceptionis circa illum, suspicionem
 excludit. *c. 6. X. de renunc. c. 16. X. de Sent. & re jud. in f.*

DISSENSVS, qua venditionem judicalem, *LEISERI, Me-*
dir. ad ff. Spec. 205. med. 10. ARII PINELLI ad l. 2. C. de resc.
vend. P. II. c. 2. n. 18. seq. BERGERI Oecon. Jur. lib. III. tit.
5. th. 18. not. 4. p. 674. Resol. Lauterb. p. 366. E. D. F. p. 161.
& Supplem. P. I. p. 386. seq. P. II. p. 727. WERNHERI P. V.
Obs. 234. HORNII Cl. n. Sent. 38. & Resp. 40. BARTHII Ho-
deget. for. c. 1. §. 90. lit. b. p. 422. COCCEJI Disp. de remed.
L. 2. C. de resc. vend. th. 12. MENCKENII ad ff. tit. de resc.
vend. §. 7. qua subhastationem publicam autem, ARII PI-
NELLI P. II. C. 2. n. 25. seq. FACHINÆI lib. II. Controv.
Jur. c. 12. vers. sed contrarium docuerunt &c. ANT. FA-
BRI in Cod. lib. 4. t. 30. def. 4. ANDR. RAVCHBARI P.
I. Quæst. 46. n. 25. JO. HARPRECHTI in §. ult. n. 240. f.
de Emr. Vend. & qui plures allegantur a CARPZOVIO lib.
 IV.

IV. Resp. I. n. 2. itemque BERGERI II. cc. qui distinguit tamen, inter subhastationem voluntariam & necessariam, & qua illam saltem dissentit, cum MENKENIO Diff. Jur. n. IV.

RATIO DVBITANDI 1.) petitur ex l. II. C. de præd. minor.

- 2.) Decretum judicis, non de pretio & vera rei æstimatione, sed de causâ saltem alienationis, justa vel injusta, intervenisse censetur.
- 3.) Simplex Magistratus confirmatio nihil novi Contractibus dare, & salvo utriusque Contrahentium jure, fieri intelligitur: " cum non omnis vox judicis judicati contenteat autoritatem, & potentiam sententiæ certis finibus " concludi, sæpe constitutum esse dicatur in l. 7. C. de Sent. " & interloc.
- 4.) Obstat. l. 9. D. & l. 16. C. de rescind. vend. verb. nec, sub " nomine subhastationis publicæ, locus fraudibus re- " linquatur, ut, possessionibus viliori pretio distractis, plus " exactor ex gratia, quam debitor ex pretio consequatur. "
- 5.) In Terris Electoratus Saxonici per P. I. Const. 32. verb: " würde sich auch &c. ipsis adeo debitoribus vel creditoribus, si per judicialem præcedentem æstimationem se læsos existiment, aliorum æstimatorum judicium, ac novam æstimationem petere licet. Quidni ergo idem liceat, si per subhastationem vel venditionem judicialem, quis enormiter se læsum fuisse, conqueri habeat?

RATIO DECIDENDI 1.) Lex n. cit. non de rescissione qualicunque venditionis prædii minorum, sed ejus saltem accipi debet, quæ non prævia causæ cognitione, & ab ignorante vires possessionis facta erat. d. l. verb: cuius vires ignorabat.

- 2.) Omnino iudex in venditione publica, de pretii quoque, non causæ solum alienationis, justitia sollicitus est, aut certe

te

re esse debet; nisi elusorium reddere iudicium suum aut decretum, vel sciens alterum lædere velit: *l. 75. D. de iudic. quod videl. commune pretium rei, in tanta subhastationum judicialium frequentia, & facili de eo informatione habenda, ignorare haud præsumitur. CARPZOV lib. V. Resp. 54. n. 15.*

- 3.) Confirmatio Magistrarus, ut omnes actus judiciales, cum effectu accipi, *l. 12. D. de reb. dub. & omnino vim aliquam contractui tribuere, ac maiorem negotio fidem & auctoritatem conciliare debet; si quidem lex abhorret actus frustraneos. l. 14. §. 1. D. ut legat. nom. cav.*
- 4.) Manifestum est, *LL. cit. de eo saltem casu valere, ubi dolum licitatoris intervenisse, probari potest, ideoque alteram ex altera explicandam esse.*
- 5.) Non sequitur, quod licet, si bona æstimata judicialiter aliis in solutum dentur, ut non præcisè stari debeat priori æstimatione, sed alia peti queat; idem etiam tum licere, si mediante venditione solenni plus licitanti fuerint adjudicata; cum illud a volentibus fieri omnino possit, hoc vero in invitum, & fidem hastæ publicæ secutum, temere statuendum non fit.

CONSENSVS *Ord. Magdeb. c. 22. §. 12. SCHILTERI Exerc. ad D. 1. IX. §. 20. DAN. MOLLERI lib. III. Semestr. c. 12. BERLICHII P. I. Decis. 126. THOMASII Disp. de acquit. cerebrin. L. 2. C. de resc. vend. c. 3. §. 3. seq. GAILII lib. II. Obs. 1. n. 9. seq. & qua subhastationem, LEISERI in Med. ad ff. Spec. 205. Coroll. 1. cum STRVVIO Jurispr. lib. III. 2. 11. §. 41. Plures allegavit CARPZOVIVS lib. IV. Resp. 1. n. 5. ubi etiam n. 21. seq. & lib. V. Resp. 54. n. eod. itemque P. II. Const. 34. def. 13. n. 10. varia Scabinorum Lipsiensium, & Senatus Appellationum Dresdensis, præjudicia videre licet.*

CON-

CONTROVERSIA III.

Hodie super adulterio quoque transigi potest. CARP-ZOV, Pract. Crim. Qv. 55. n. 14. Qv. 71. n. 31. & P. IV. Const. 29. def. 2.

PROBATIO 1.) petitur ex *l. 29. §. 2. & 4. D. ad L. Jul. de adult.* "verbis: si quis gratis remisit, ad legem non pertinet: *j. l. 2. §. 3. D. cod. l. 4. 29. & 34. de Fur. fsc. item ex Nov. 117. c. 8. & Aurb. Sed novo jure & c. C. ad L. Jul. de Adult.*

2.) quod ab humanitate & pietate alienum putatur, adultera respicienti fores mariti, eam recipere volentis, occludere, ut sentit *HIERONYMVS in c. 19. Matth. JASON. in l. 18. C. de transact. VIRG. PINGIZER Qv. 4. & 57. n. 3. STRVV. Disp. Crim. V. th. 26.*

3.) in favore matrimonii consistit, quod ita propter remissionem mariti non dissolvitur, ut tamen adulterio quoque poena irrogetur condigna, & scandalum tollatur; siquidem per *Const. El. 19. P. IV. §. diemeil circa med. in conjugem nocentem perpetua statuitur relegatio, ac simul cum eo nocens emigrare jubetur.*

DISSENSVS, ubi primo loco *DELRIO ad l. 18. C. de transact. n. 71. usque ad n. 85.* commemorari meretur, qui, de ratione prohibita transactionis in *d. l. tredecim* Interpretum diversas opiniones recenset, subjuncta singulis *interp. 54.* Inter dissentientes autem porro referendi sunt: *HVNNIUS ad Treutlerum Vol. 1. Disp. 7. th. 5. lit. C. quest. 49. MOLINA de Iustit. & Jur. Tr. 3. Disp. 46. n. 11. BRVN-NEMANN. ad l. 18. C. de transact. STRYK Uf. mod. ff. tit. eod. §. 13. seq.*

RATIO DVBITANDI 1.) ex *l. 18. C. de transact. ibi: excepto adulterio & c.*

B

2.) ex

2.) „ ex l. 2. §. 2. D. ad L. Jul. de adult. ibi: „ nisi pater doceat,
 „ maritum colludere magis cum uxore, quam ex animo
 „ accusare &c. „ item ex l. 14. pr. Et 29. pr. §. 2 - 4. D. ac
 „ l. 2. C. eod. ibi: „ Mariti lenocinium lex coercuit, qui de
 „ prehensam uxorem in adulterio retinuit, adulterumque
 „ dimisit, *debit enim uxori quoque irasci*, quæ matrimoni-
 „ um ejus violavit &c. „ unde crimen lenocinii contrahe
 re maritum probant, qui pretium pro injuria paciscendo,
 „ commodum transactionis vindictæ suæ præponere non
 „ erubescat, uti ait l. 11. §. 3. D. eod.

3.) Manifesto confundi transactionem cum gratuita remissio-
 ne delicti; formale enim Transactionis per l. 38. C. de
transact. l. 3. C. de repud. vel abstin. hered. in eo consistere,
 ut aliquid detur, vel retineatur, vel promittatur: *LEISER*
Med. ad ff. Spec. 47. med. 6. quodsi autem maritus accepto
 aliquo pretio adulterum dimittat, aut ipsi simulata indi-
 gnatione pecuniam extorqueat, vix effugere eum posse le-
 nonis notam. *STRYK Uf. mod. l. c.*

RATIO DECIDENDI 1.) sublata est autoritas hujus
 legis, per *Nov. 134. c. 10 vers. adulteram Aurb. sed hodie C. ad L.*
Jul. de adult. Const. El. 19. P. IV. Adeo LL. suum ævum
 habent & fatum, ut quod aliquando inhonestum visum
 est, deinde honeste fieri putetur. *NIC. BOER decis. 298.*
CVJAC. lib. VI. obs. 15.

2.) Diversissima sunt hæc duo, adulterium conjugis perpe-
 trandum adhuc, lucri & turpis quæstus gratia, permittere
 ac probare; & adulterium, incio marito perpetratum,
 uxori adulteræ condonare, eamque resipiscentem in tho-
 rum recipere: Illud non nisi Leno facit; hoc autem maritus,
 ad exemplum Christi, adulteræ ignoscentis, facere debet,
 secundum sententiam *AVGVSTINI in c. 8. C. 32. qu. 2.* Lex
29. pr. D. ad L. Jul. de adult. ejusque verba, quod maritus
 etiam

etiam irasci debeat uxori adulteræ, stricte accipienda esse videntur, de adultera in ipso adulterii actu deprehensa l. 2. c. eod.

- 3.) Distinguendum est inter transactionem lucrativo, & oneroso titulo initam. Illam inire posse maritum, supra probatum fuit ex l. 29. §. 2. D. ad L. Jul. de adul. ibi: si quis gratis remisit, ad Legem non pertinet &c. BARTOL. Consil. 170. ANT. MATTH. ad lib. 48. D. t. 19. c. 7. n. 9. THEODORIC. Criminal. c. 6. aph. 3. n. 29. & 138.

CONSENSVS PURPURAT. in L. 18. C. de transact. n. 71. FVL. CLAR. in Pract. §. fin. qu. 58. n. u. HEIGII P. II. Qu. 29. n. 79. STRVVI Exerc. VI. tb. 61. THEODORIC. l. c. n. 139. VITRIARII ad Univ. Ius Iustin. L. 4. t. 17. n. 160. HENR. ARNISÆI de jur. connub. c. 5. Sect. 9. n. 10. LAVTERBACH. Colleg. Iur. lib. II. t. 15. §. 22. Vener. Parentis, D. 70. BEN. CARPZOVII in Diff. inaugurali de transactionibus in delictis, Francof. 1700. p. 43. seq.

CONTROVERSIA IV.

Bona avita, juri protimiseos subjecta, ea solum habentur, quæ a venditoris avo, & ulterioribus parentibus, proveniunt. CARPZOV. P. II. Const. 31. def. 14.

PROBATIO 1.) ex ipsa Const. Sax. 31. P. II. satis clara est, verb: *Daß unter den Stamm-Gütern diese verstanden werden, die nicht von Eltern allein, sondern von Groß-Eltern herkommen. Cujus respectu autem, alienantis an redimentis? avus dicitur, explicat Const. XII. ejusd. P. II. his verbis: Daß Stamm-Güter solche seyn, welche der donator nicht selbst acquirirt oder erlanget, sondern die von seinen Vorfahren, als Groß-Vater und dergleichen gewonnen, und von demselben ihren Ursprung haben.*

- 2.) quod retractus gentilitius repugnet libertati commerciorum, adeoque strictæ sit interpretationis.

DISSENTIT WERNHERVS Obs. forens. P. I. obs. 151.

RATIO DVBITANDI 1.) quod *Const. XII.* allegata loquatur de donatione, ubi juri protimiseos plane regulariter locus non sit, ideoque ad venditionem minus recte applicetur.

- 2.) quod LLator Saxo indefinite ac generaliter loquatur, *von Stamm-Gütern*, unde non ad avos restringenda ejus verba, sed de omnibus majoribus ac parentibus ejusdem familiæ accipienda sint.
- 3.) quod Contextus *Const. 31. P. II.* luculenter doceat, parentes avosque ibi respectu liberorum redimentium dici.

RATIO DECIDENDI 1.) Sufficit, quod donatio perinde sit alienatio, uti est venditio, eoque satis declaretur, quod, respectu alienantis, avi conjunctio ac denominatio spectanda sit.

- 2.) Negatur, quod LLator Saxo indefinite loquatur, determinavit enim satis expresse significationem bonorum avitorum.
- 3.) Posito, quod utrumque sensum admittant *dict. Const.* verba, interpretatio usualis tamen eorum, ex multis Responsis ac judicatis, haurienda contrariam mentem ejus omnino stabilivit.

CONSENSVS BERGERI Oecon. Jur. lib. III. tit. 5. tb. 13. not. 1. p. 661. MENCKEN. ad ff. tit. 1. lib. 18. §. 42. ubi plura Enunciata juris hanc in rem affert; quin ipse WERNHERVS in Supplem. nov. ad P. I. obs. 151. varia in contrarium e collegiis Wittebergenfis adducit Responsa.

CON-

CONTROVERSIA V.

Civitas, quæ retorsionis jure uti vult, probare debet, alteram civitatem, in specie contra illam, iniquum jus exercuisse, CARPZOV. P. III. Const. 38. def. 9.

- PROBATIO** 1.) Textus hanc in rem clarus est in *P. III. Const. Sax. 38. verb: Wenn aber eine Stadt solch unbilllich Rech in Gebrauch, und doch gleichwohl dasselbe, wieder eine oder mehr gewisse Städte, niemabls ins Werck gerichtet hätte; so könten solche Städte und Oerter, sich hinwieder des juris retorsionis gegen dieselbe Stadt, auch nicht gebrauchen.*
- 2.) Retorsio est instar defensionis, quæ locum non habet, nisi ubi offensio præcessit. *CARPZOV. l.c. def. 8. n. 5.*
- 3.) Consuetudines strictæ sunt interpretationis, nec receptæ præsumuntur, sed in specie probari debent. *l. 39. D. de LL. ANT. FABER in Cod. lib. 1. r. 2. def. 45. n. 19.*

DISSENSVS STRYKII in *Us. mod. ff. tit. quod quisque jur. in alt. stat. §. 4. SCHOEPFERI Syn. Jur. priv. tit. eod. p. 44. WERNHERI, Obs. for. P. III. Obs. 32.*

- RATIO DVBITANDI** 1.) quod satis videatur, civitatem ejusmodi jure generaliter uti, nec ullam aliam civitatem melius vel aliud jus ex eo loco sperare posse.
- 2.) In *l. 3. D. quod quisque jur. in alt. stat.* dicitur: "retorsionis poenam adversus omnem statui, qui in Edictum incidit, non solum eo postulante, qui ab eo læsus est, sed omni, qui quandoque experitur &c." *„ j. l. 1. §. 1. D. eod. §. l. 7. C. de resc. vend.*
- 3.) Ex verbis cit. *Const. Sax. 38.* potius illud apparet, quod supponat ac præstruat ejusmodi actus, quibus altera civitas occasionem suo jure utendi habuit, nec tamen eodem usa est; id vero facti est, adeoque ab ea civitate, contra quam quis retorquere vult, probandum. *WERNHER l.c.*

RATIO DECIDENDI 1.) Si civitas sine generali statuto, semel tantum in hoc vel illo casu singulari jus iniquum exercuit, incongruum foret, communem inde iniquitatis præsumtionem adversus illam a quovis capi; ubi ipsa etiam præsumtio per probationem contrarii elidi potest.

- 2.) dictis LL. Romanis in Saxonia derogatur per allegatam Constitutionem XXXVIII.
- 3.) Perinde facti est, quod civitas, contra quam retorquendum, antea pari jure usa fuerit contra civitatem retorquentem. Potius vero probatio injungenda est illi, qui agit, seu civitati retorsuræ, quam alteri; quæ utique negativam probare deberet, cum illa se in affirmativa fundet, quæ proinde merito præfertur. *l. 23. C. de probat.*

CONSENSVS BERLICHII F. III. *Concl. 51. n. 27.* MOLLERI *ad Const. 38. n. 7. ibique* REINH. ROSÆ *in addit.* ANDR. GOLDB. *de Geradac. 5. n. 51.* FAC. THOMINGII *deciß. 26.*

CONTROVERSIA VI.

Sponsa perinde ob stuprum sponsi, quam hic ob illius deflorationem, justam a sponsalibus recedendi causam habet. CARPZ. *Jurispr. Eccles. lib. II. def. 188. & P. IV. Const. 20. def. 13.*

PROBATIO 1.) "Iudex adulterii ante oculos habere debet, & inquirere, an maritus, pudice vivens, mulieri quoque bonos mores colendi autor fuerit. Periniquum enim videtur esse, ut pudicitiam vir ab uxore exigat, quam ipse non exhibeat; quæ res potest & virum damnare, non vero rem, ob compensationem mutui criminis, inter utrosque communicare. *l. 13. §. 5. D. ad L. Jul. de adult.* Eadem est sententia *c. 4. C. 32. Qu. 4. & c. 1. 2. seq. C. 32. Qu. 6.* ibi: "Nemo blandiatur sibi de I L. hominum. Omne stuprum adulterium est; nec viro licet. quoc

quod mulieri non licet: Eadem a viro, quæ ab uxore^c debetur castimonia. &c. „

- 2.) Facilius & pluribus ex causis rumpi sponsalia possunt, quam matrimonium consummatum, cum turpius ejiciatur, quam non admittitur hospes. *c. 25. vers. alioqui X. de iurej.*
- 3.) Sponsa ex vita ante acta sponsi, merito de futura ejus perfidia metuere habet, & vix ad cohabitandum ei cogi potest.

DISSENSVS *PAVL. CYPRAEI de sponsal. c. 13. §. 37. n. 2. FINCKELTHAVS, Obs. 30. n. 85. SCHWENDENDOERFER. ad Eckolt. rit. de sponsal. §. 7. GOEDDEI ad l. 101. de V. S. n. 4. GERHARDI LL. Theol. Tom. VII. de conjug. n. 112. in f. NIC. HIERON. GYNDLING. Diff. de majore a Fæminis quam a viris requirenda castitate. Hal. 1717. §. 26. seq.*

RATIO DVBITANDI 1.) Magna ratio diversitatis est in sponsa vitata, a sponso non juvene; illa namque per insitionem stirpis adulterinæ, non solum marito, sed & toti familiæ infigne dedecus affert; *WESENBECK paratit. ad L. Jul. de adult. n. 4. seq. GLOSS. in l. 43. §. 12. D. de rit. nupr.*

- 2.) Sponsi vitium non adeo in oculos incurrit, quam quidem sponsæ, quæ se satis uteri gestatione prodit, ut ipsi illico objici queat: Peperit, ergo non est virgo.
- 3.) Ea juvenum nunc est conditio, quæ jam Comici temporibus fuit, libere pronunciantis: Non est flagitium, mihi crede, adolescentulum scortari: *TERENT. Adelph. Act. 1. Scen. 2. vers. 21. Viget etiamnum sententia dia Catonis, qui apud HORATIVM Lib. II. Sat. XI. v. 31. seq. cum quidam notus homo exiret fornice, inquebat: Macte virtute esto, nam simul ac venas inflavit terra libido, huc juvenes æquum est descendere. Hos mores seculi non ignorare præsumitur sponsa, nec adeo, nisi expresse de eo caverit, tam illibatam in sponso desiderasse castitatem.*

4.)

- 4.) Jus divinum quidem compressam ab alio lapidibus obrui jubet, si postea tanquam virgo nubens, a marito divortium petente accusata fuerit: *Deur. XXII. 13 - 21.* at de marito nihil tale disponit; unde evincitur, quod licet Lex Mosaica forensis nihil ad nos pertineat, ea tamen conscientiam in hoc casu instruere valeat; *SCHNEIDEWIN ad J. de nupt. P. IV. n. 62.*

- RATIO DECIDENDI** 1.) Non sequitur, quia virgines se prostituendo magis delinquent, E. juvenes non delinquent. Et sane stupro sponsi non minus familiae dedecus inferitur, & damnum, quod per alimentatorem spurii sentit, quam vitio sponsae.
- 2.) Non de externo habitu sponsi, qui forte parum immutatus videri poterat concubitu, sed de interna ejus qualitate & castitate quaeritur.
- 3.) Eadem corruptio seculi cadit in foemineum sexum, ut omnino virginem vere castam & intactam hodie invenire difficile sit: at hinc non sequitur, virginem, quae ilibatum corpus mentemque sponso affert, non eandem integritatem in ipsius moribus jure desiderare.
- 4.) Quodsi etiam jure divino hodieque uti velimus, stricte tamen capiendum est, de casu solum, de quo expresse disponit; indeque inferendum, quod ob stuprum a marito ante nuptias commissum, divortium non sit permittendum: *CARPZOV P. IV. Const. 20. def. 13.* at si ante sponsalia comperiat turpitudinem sponsi nova nuptia, propter deficientem consensum, ipso jure a promissione sua liberata esse videntur.

CONSENSVS WESENBECHII *Parat. de R. N. n. 8. SCHILTERI Inst. Jur. Can. lib. 2. t. 10. §. 53. ibique HORNII in addit. p. 386. STRYKII de dissens. sponsal. Sect. II. §. 34. NICOLAI de repud. Lib. II. c. 2. n. 65. BERGERI in supplem. ad El. Pr. Marr. p. 128. & Oecon. Jur. lib. 1. tit. 3. th. 7. p. III. VVERNHERRI in Princip. Jur. Eccles. c. 13. §. 62.*

T A N T V M.

VD 18

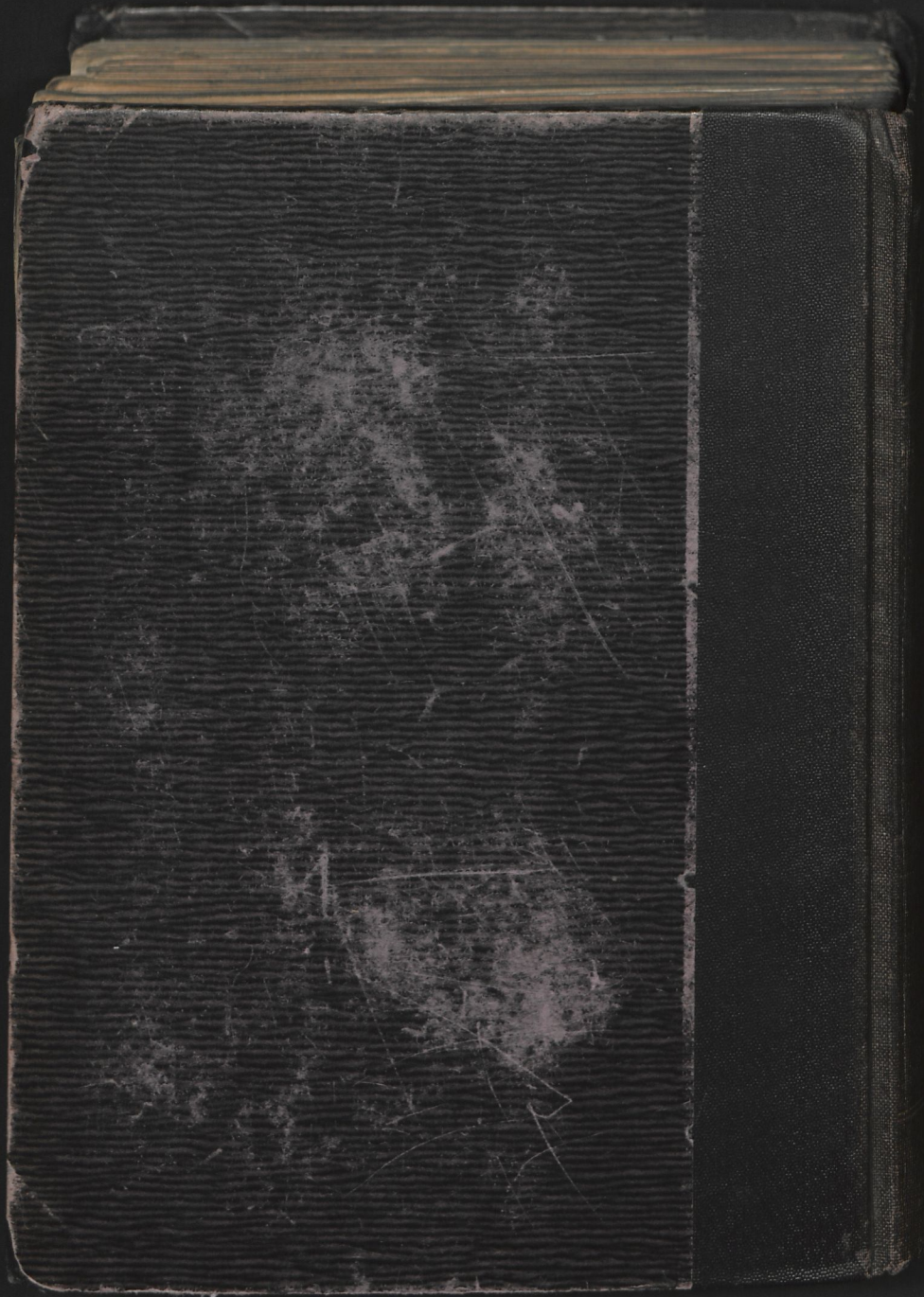
ULB Halle
001 951 815

3

TA ->OL

CA
SEN
B. BE
ILI
A DISSEN
AD DI
IN AI
PVB
FRID
IVR. VTR. I
IOAN
WITT

1936 7/30
E
ANAE
PINIONES
R PZOVII
AXONICI
M VINDICATAE
I.
Iscc XXXVI.
ER GENSI
ICIENT
DICTVS
VS
AXON. IMMATR.
TTERVS
TVS.
AKIANO.

